

dr n. o zdr. Urszula Chrzanowska

Uniwersytecki Dziecięcy Szpital Kliniczny w Białymstoku

PRZYGOTOWANIE DZIECKA I RODZICA DO SAMOOPIEKI W CHOROBIE TRZEWNEJ

Choroba trzewna (celiakia, celiacdisease – CD) jest najczęstszą, przewlekłą, chorobą o charakterze autoimmunologicznym. Jej wieloczynnikowa patogeneza obejmuje zarówno predyspozycję genetyczną z dziedziczeniem antygeny HLA-DQ2 lub DQ8 występujących u około 97 % chorych, jak i udziału licznych czynników immunologicznych, środowiskowych oraz zakaźnych. Celiakia jest chorobą występującą zarówno u dzieci, jak i u dorosłych. Najnowsze badania wskazują, że częstość zachorowań wynosi ok. 1% populacji ogólnej. Obecnie najczęściej wykrywa się celiakię u osób między 40 i 50 rokiem życia. Diagnostyka choroby trzewnej opiera się na badaniach serologicznych, genetycznych i histopatologicznych, a jej rozpoczęcie jest uzasadnione u pacjenta z podejrzeniem celiakii, pozostającego na diecie zawierającej gluten.

Gluten jest frakcją białekobecną w nasionach takich zbóż, jak pszenica, jęczmień, żyto, pszenica płaskurka, kamut, orkisz i pszenżyto oraz w warunkach polskich w związku z zanieczyszczeniem owies.

W ciągu ostatnich trzydziestu lat zaobserwowano zmianę obrazu klinicznego celiakii. Znana z podręcznikowych opisów klasyczna choroba trzewna u dzieci, coraz rzadziej daje się ująć w triadę objawów (przewlekła biegunka, przewlekłe niedożywienie, niedobory biologiczne) rozumianych jako klasyczny przebieg choroby. Aktualnie częściej są to skąpo-objawowe lub asymptomatyczne jej postaci, sprawiające trudności diagnostyczne, co z kolei opóźnia wprowadzenie tym chorym właściwego leczenia przyczynowego, tj. diety bezglutenowej.

Podstawą skutecznego leczenia choroby trzewnej jest ścisłe przestrzeganie przez pacjenta diety bezglutenowej, ponieważ wpływa ono na poprawę jakości jego życia. Istotną rolę w procesie przygotowania dziecka i jego rodziców do samoopieki odgrywa zatem edukacja pacjenta i jego rodziny. Niezbędnym jej

elementem jest nabycie przez chorego umiejętności świadomego doboru pokarmów i rezygnacji z propozycji żywieniowych o charakterze „niezdrowej” żywności, prawidłowego jej komponowania pod względem jakościowym i ilościowym oraz znajomość zasad higieny przygotowania posiłków bezglutenowych.